

Ayhan Babaroğlu

Doç. Dr., Hitit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çorum/Türkiye
Assoc. Prof. Dr., Hitit University, Faculty of Health Sciences, Çorum/Türkiye

eposta: babaroglua@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-6528-6113> - RorID: <https://ror.org/01x8m3269>

Derya Yüksel Koçak

Doç. Dr., Hitit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çorum/Türkiye
Assoc. Prof. Dr., Hitit University, Faculty of Health Sciences, Çorum/Türkiye

eposta: dyukselguvenc@hitit.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0001-6890-6755> - RorID: <https://ror.org/01x8m3269>

Atıf/Citation: Babaroğlu, A. & Yüksel Koçak, D. 2024. Kadına Yönelik Namus Anlayışının Bir Türkiye Örneğinde İncelenmesi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 12/40, 201-220.

<https://doi.org/10.33692/avrasyad.1471059>

Makale Bilgisi / Article Information

Yayın Türü / Publication Type:	Araştırma Makalesi/Research Article
Geliş Tarihi /Received:	19.04.2024
Kabul Tarihi/Accepted:	06.05.2024
Yayın Tarihi/Published:	15.09.2024

KADINA YÖNELİK NAMUS ANLAYIŞININ BİR TÜRKİYE ÖRNEKLEMİNDE İNCELENMESİ

Öz

Namus kavramı, kadınlar ve erkekler için ahlaklı olma, dürüstlük, doğruluk gibi birçok olumlu değerle birlikte tanımlanır. Ancak ülkemizde namus kadınlarla özdeşleştirilmiştir. Bu çalışmada namus anlayışı bir Türkiye örneklemini üzerinden incelenmiştir. Kesitsel ve tanımlayıcı nitelikte tasarlanan çalışmada, Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesinden, okuma-yazma bilen, 18 yaş ve üzeri gönüllü katılımcılar yer almıştır. Araştırmada verilerini elde etmek için Demografik Bilgi Formu ve Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, katılımcıların kadına ilişkin namus anlayışlarının cinsiyet temelli bakış açısından uzak, eşitlikçi yönde ve olumlu olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte namus anlayışı açısından özü itibarıyla geleneksel bakış açısının da varlığını sürdürdüğü söylenebilir. Araştırmada kadına yönelik namus anlayışının yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, evlenme şekli, aile tipi, algılanan gelir seviyesi, yaşanan şehir ve bölgeye göre farklılaştığı saptanmıştır. Sonuç olarak namus anlayışının ve kadına bakış açısının cinsiyet temelinden kurtarılıp, eşitlikçi bir zemin üzerinde ele alınması gerekmektedir. Bunun için kadının birey olabilmesi ve kendini gerçekleştirebilmesi üzerinde durulmalıdır. Kadına ilişkin namus anlayışının eşitlikçi yönde evrilebilmesi için eğitim ve ekonomik güç, çalışma hayatında olmak bu kısır döngüyü kırmakta çok önemli iki faktördür. Eğitim, toplumsal cinsiyet eşitliğinin kazandırılmasında ve kadına yönelik namus algısında daha

eşitlikçi bir düşünsel yapının oluşturulmasında önemli bir rol üstlenirken, kamusal alanın kurucu öğelerinden olan ekonomik güç ise kadının toplumda kendini var edebilmesi için kritik önemdedir. Daha da önemlisi toplumda kadına ilişkin namus anlayışının değişmesi ve kadının güçlenmesi için destek veren tüm siyasal ve toplumsal hareketlerin ortak hedefi bu konudaki zihniyet değişimini gerçekleştirmek olmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Kadın, namus anlayışı, cinsiyet, kültür, Türkiye

AN INVESTIGATION OF COMPREHENSION OF HONOUR TOWARDS TO WOMAN IN A SAMPLE OF TURKEY

Abstract

The concept of honour is defined together with many positive values such as morality, honesty and integrity for women and men. However, in our country, honour is identified with women. In this study, the understanding of honour is analysed through a Turkish sample. In the cross-sectional and descriptive study, volunteer participants from seven geographical regions, who were literate, aged 18 years and over, took part. Demographic Information Form and Honour Concept Attitude Scale for Women were used for the data. As a result of the research, it was found that the participants' understanding of honor regarding women was far from a gender-based perspective, egalitarian and positive. However, it can be said that the traditional perspective continues to exist in terms of the understanding of honour. In the study, differences were found in the understanding of honour towards women according to age, gender, education level, marriage type, family type, perceived income level, city and region of residence. In conclusion, the problem of women and the view of women must be de-genderized and addressed on an egalitarian basis. For this reason, emphasis should be placed on women's ability to become individuals and realize themselves. In order for the understanding of honor for women to evolve in an egalitarian direction, education, economic power and being in working life are two very important factors in breaking this vicious circle. While education plays an important role in achieving gender equality and creating a more egalitarian intellectual structure in the perception of honor for women, economic power, which is one of the founding elements of the public sphere, is of critical importance for women to exist in society. More importantly, the common goal of all political and social movements that support the change of the understanding of honor regarding women in society and the empowerment of women should be to achieve a change in mentality on this issue.

Keywords: Women, honour, gender, culture, Türkiye

Giriş

Gün geçiyor ki yazılı ve görsel basında kadına yönelik şiddet ve namus cinayeti haberlerine rastlamayalım. Malesef Türkiye'de bu durum yıllar itibariyle artış göstermiş ve çokça da görünür olmuştur. Toplumsal cinsiyete dayalı bu şiddet, dünyanın her yerinde var olan bir sorundur. Şiddete maruz kalanlar ile şiddet uygulayanlar genel nüfusa yayılmış, farklı toplumsal grupların parçalarıdır. Türkiye'de kadın cinayetleri özelindeki veriler ciddi

Kadına Yönelik Namus Anlayışının Bir Türkiye Örneğinde İncelenmesi

anlamda uyarı vermektedir. Örneğin, Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu Şubat Raporuna (2024) göre, erkekler tarafından şubat ayında 36 kadın cinayeti işlenmiş ve 17 kadın şüpheli bir şekilde ölü bulunmuştur. Bu 36 kadının 10'u evli olduğu erkek, 7'si eskiden evli olduğu erkek, 7'si eskiden birlikte olduğu erkek, 4'ü babası, 3'ü oğlu, 2'si tanıdık, 1'i tanımadığı kişi tarafından öldürülmüştür. Öldürülen 2 kadının ise faille yakınlığı tespit edilememiştir.

Kadına yönelik şiddetin içeriğinde sıklıkla “namus” kavramının geçtiği görülmektedir. Bu kavram özellikle kadın bedeni üzerinden simgeleştirilerek, cinayet ve şiddet olgularına bir zemin oluşturulmuştur. Namus sözcüğü etimolojik olarak Latince “nomos-(yasa-kanun)” kelimesinden gelmektedir ve Arapçaya “namus-(sır saklamak, gizli söz söylemek)” olarak aktarılmıştır. Türkçe 'ye de Arapçadan geçtiği düşünülmektedir (Aydın, 2006). Türk Dil Kurumu Sözlüğünde namus, “Bir toplum içinde ahlâk kurallarına ve toplumsal değerlere bağlılık, iffet – doğruluk ve dürüstlük” olarak tanımlanmıştır (TDK Sözlüğü). Bu bağlamda namus kavramı, sadece kadına ait bir kavram olmamakta, cinsiyetçi bir yapı içermemektedir. Ancak kadın bedeni üzerinden yapılan tanımlamalar, namusun sadece kadına ait bir olgu olduğunu kültürel anlamda beslemektedir.

Ülkemizde namus algısı kadınlarla özdeşleştirilmiştir. Öyle ki insanlar namusları için yaşadıkları gibi namusları için de ölünebileceği inancındadırlar (İnci, 2013; Sever & Yurdakul, 2001). Kocadaş'ın (2016), Adıyaman ilinde 14-18 yaş arasındaki öğrencilerle yaptığı araştırmada, katılımcıların %97'nin namus uğruna birinin öldürülmesinin caiz¹ olduğunu düşündüklerini saptamıştır. Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu ve Nüfus Bilim Derneği, Türkiye'de Namus Dinamikleri Çalışma Raporunda (2005), kadın bedeni odaklı namus anlayışının çoğunlukla kırsal alana ait bir durum olduğu algılanırken, diğer namus algılamalarının şehirli, eğitilmiş ve meslek sahibi kişiler tarafından değerlendirildiği vurgulanmıştır. Bunun yanı sıra köyden kente göçle birlikte namus tabanlı işlenen şiddet ve cinayet olguları kente taşınmıştır. Elbette şehir yaşamı, çalışma hayatı ve eğitim düzeyindeki artış gibi nedenler, namus algısında bazı farklılıklar oluşturmasına rağmen özü itibarıyla namus kavramı varlığını devam ettirmektedir.

Emniyet Genel Müdürlüğü, Asayiş Daire Başkanlığının 2006 yılında 81 ilde işlenen cinayet suçları içindeki namus ve töre cinayetlerini raporladıkları çalışmada, cinayet olgularının %29'unun namus bahanesiyle işlendiği tespit edilmiştir. Ülkemizde namus ya da töre ile ilişkili cinayetlerin daha çok Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde var olduğuna dair hâkim bir algı mevcuttur. Bu açıdan bölgelerdeki dağılıma bakıldığında ilginç bir şekilde %19 ile Marmara ve Ege Bölgelerinin ilk sırada yer aldığı dikkati çekmektedir. Bu bağlamda cinayet faillerinin doğum yerlerine ilişkin veriler incelendiğinde, failerin %24'nün Doğu

¹ Caiz: İslami bir kavramdır, dini bakımdan yapılmasında ve işlenmesinde bir sakınca olmayan anlamındadır.

Anadolu ve %21'nin Güney Doğu Anadolu Bölgesinden olduğu görülmektedir. Bu sonuç bize yukarıda da ifade edilen kente göçün namus algısını geride bırakmaya yetmediğini göstermektedir.

Nüfusunun büyük çoğunluğu Müslüman olan Türkiye'de "namus" bir ailenin ya da bir bireyin itibarı ile bağlantılı olarak ahlâki bütünlüğü içerse de kadın ve erkek açısından farklı değerlendirilmektedir (Ruggi, 2000; Sever & Yurdakul, 2001). Erkek açısından genel olarak, dürüstlük, işinde güvenilir olma ve ailesinin şerefini-iffetini koruma anlamında algılanırken, kadın açısından daha çok "cinsel saflığı" üzerinden değerlendirilmektedir. Kadının "cinsel saflığı" onun "namuslu kadın" olduğunun bir kanıtı olarak kabul edilmektedir. Bu ifade akla ilk olarak, kadının evlenmeden önce cinsellik yaşamamış olması, erkeklerle bir arada bulunmaması, gezmemesi, yüksek sesle gülmemesi gibi davranışları getirmektedir. Ayrıca, erkeğin sözünden çıkmaması (..ki bu erkek, evlenmeden önce babası ve erkek kardeşidir, evlendikten sonra ise kocasıdır), çok konuşmaması gibi çeşitli davranışları da içermektedir. Yani bir kadının "namuslu" olarak değerlendirilebilmesi için sadece evlilik öncesi cinsel birliktelik yaşamaması değil, yaşam biçimine, davranışlarına ve hatta düşüncelerine dikkat etmesini ve namusunu korumasını gerektirmektedir. Zira bu koruma kadının yalnızca kendisini koruması anlamına gelmemektedir. Kadının bedeni üzerinden ailenin, ailedeki erkeklerin de namusunu ve şerefini koruma anlamındadır. Çünkü kadının namusu erkeğin, ailenin namusu olarak görülmektedir ve erkeğe verilen bu sorumluluğun yerine getirilememesi, erkeğin utanmasına ve toplumdaki statüsünü kaybetmesine neden olabilir (Işık & Sakallı Uğurlu 2009; Kardam, 2006; Kulwicki, 2002; Unsal-Altan, 2016; Ünübol vd., 2007; Vandello & Cohen, 2003).

Türkiye'de her sınıf ve etnik kökenden kadın, "aile namusunun" korunmasından sorumlu kabul edilir ve "cinsel saflığı" ailenin namusunu korumak için ailenin erkekleri tarafından yakından izlenir (Bilgili & Vural, 2011; Tahincioğlu, 2010; Vandello & Cohen, 2003). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği bu izleme/izlenen ya da özne/nesne ilişkisi bağlamında ortaya çıkmaktadır. Cinsiyet eşitsizliğinin yaygın olduğu toplumlarda namus adına kadınların çeşitli biçimlerde maruz kaldıkları bu durum aslında bir temel insan hak ihlalidir (Işık & Sakallı-Uğurlu, 2009). Bu olgu ataerkil, erkek egemen aile yapısı içinde değerlendirildiğinde kültür olarak yorumlanmaktadır. Ancak dini uygulamalar kapsamında düşünüldüğünde ise günah olarak değerlendirilmektedir. Yani, namus örtüsü altında kadına yönelik şiddetin iki itici gücü, kültür ve din olarak karşımıza çıkmaktadır. Belki de erkek egemen dünya, kadına şiddet için bu iki önemli unsuru kendileri için kullanışlı birer araç olarak da görüyor olabilirler.

İçinde doğulan ve yaşanan kültür ve bileşenleri, normlar, dini ve ahlaki değerler, cinsiyet rolleri ve bunların etkileşimleri bireyin namus anlayışını şekillendirir. Buna bağlı olarak namus farklı toplumlarda ve aynı toplum içinde farklı bireylerde farklı algılanmakta ve tanımlanabilmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde namus kavramı, artık bireysel bir

Kadına Yönelik Namus Anlayışının Bir Türkiye Örneğinde İncelenmesi

olgudan daha çok toplumsal kabullerin olduğu bir yapıya dönüşmüştür. Artık kaçınılmaz bir şekilde evrensel bir sorun olan kadına ilişkin namus anlayışı, alan yazında çok sayıda araştırmaya kaynaklık etmiştir. Araştırmaların bir kısmı namus anlayışı tutumuna ilişkindir (Aktaş vd., 2020; Alp, 2021; Christianson vd., 2020; Çağlayan Çaylan, 2019; El Kharouf & Nour, 2013; Güneri Er & Şen, 2018; Güneri Er, 2018; Gürsoy & Arslan Özkan, 2014; Kiani vd., 2009; Ramos-Alvarez, vd., 2020). Bir kısmının konuyu namus cinayetleri ve cinayetlere meşru zemin oluşturan algılar ve şiddet bağlamında ele aldığı görülmektedir (Bilgili vd., 2011; Çetinkaya Kodan, 2013; Işık & Sakallı Uğurlu, 2009; İnci, 2013; Kardam, 2006; Ruggi, 2000; Ünübol vd., 2007; Vandello & Cohen, 2003). Ayrıca toplumsal cinsiyetin işlendiği çalışmalarda (Sayılan, 2012; Kiani vd., 2009; Kömürcü vd., 2016; Onay & Heptazeler, 2014; Vefikuluçay Yılmaz vd., 2005) bulunmaktadır. Kadınların yaşamını bu kadar olumsuz etkileyen, hatta yaşamlarının ellerinden alınmasına neden olan namus anlayışı tutumu, bu çalışmada Türkiye'nin yedi bölgesinden gönüllü katılımcılardan oluşan, bir Türkiye örneğinde ele alınıp araştırılmıştır. Konu sadece kadınları değil çocukları, erkekleri, toplumu ve toplumun geleceğini etkileyen bir fenomendir.

1.Yöntem ve Teknik

1.1.Çalışma Grubu

Kesitsel ve tanımlayıcı nitelikteki araştırmanın evrenini, Türkiye'de yaşayan, 18 yaşın üzerinde, okuma-yazma bilen ve gönüllü olarak çalışmaya katılım gösteren 1053 kişi oluşturmuştur. Örneklem grubunun evreni temsil etme gücünü hesaplarken, güven aralığı ve hata payı dikkate alındığında çalışmada yer alan 1053 birimlik evreni temsil edecek minimum örneklem sayısı 282 olarak hesaplanmıştır. Bu değerlendirmeye göre 1053 birimden oluşan örneklemin, çalışma evrenini temsil etme gücünün yeterli olduğu söylenebilir (Tablo 1).

Tablo 1:Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

Değişken (n=1053)		n	%	Değişken (n=1053)		n	%
Cinsiyet	Kadın	832	79,00	Çalışma durumu	Çalışıyor	538	51,10
	Erkek	221	21,00		Çalışmıyor	515	48,90
Yaş	18-21	509	48,30	Medeni durum	Evli	397	37,70
	22-40	303	28,80		Bekâr	656	62,30
	41 yaş ve üzeri	241	22,90				
Algılanan gelir seviyesi	Yüksek	141	13,40	Aile tipi	Çekirdek aile	861	81,80
	Orta	802	76,20		Geniş aile	113	10,70
	Düşük	110	10,40		Tek ebeveynli aile	79	7,50
Evllenme şekli	Evli değil	656	62,30	Yaşanılan şehir türü	Büyükşehir	862	81,90
	Mantık evliliği	50	4,70		Şehir	152	14,40
	Aşk evliliği	289	27,40		Köy	39	3,70
	Görücü usulü	58	5,50				
Eğitim düzeyi	İlköğretim mezunu	18	1,70	Eşin eğitim düzeyi	İlköğretim	18	4,50
	Ortaokul mezunu	116	11,0		Ortaokul mezunu	73	18,40
	Yükseköğretim	919	87,30		Yükseköğretim	306	77,10

	İç Anadolu	407	38,70		Karadeniz	188	17,90
Yaşanılan	Ege	58	5,50	Yaşanılan	Doğu Anadolu	49	4,70
coğrafi	Marmara	146	13,90	coğrafi	Güneydoğu And.	71	670
bölge	Akdeniz	134	12,70	bölge			

1.2. Prosedür

Literatür çalışmalarının ardından, ölçme araçlarından oluşturulan bir çevrim içi form hazırlanmıştır. Bu formlar WhatsApp, Facebook ve Instagram hesaplarından paylaşılmıştır. Katılımcılar bilgilendirilmiş onam formlarını ve ölçme araçlarını çevrimiçi platform (Google Form, Google LLC) aracılığıyla tamamlamışlardır.

Araştırmanın Etik Onayı, Hitit Üniversitesi Girişimsel Olmayan Etik Kurulundan alınmıştır.

1.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri, Kişisel Bilgi Formu ve Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği (KİNATÖ) kullanılarak elde edilmiştir.

Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bilgileri içeren sorulardan oluşan bir formdur (Tablo1).

Kadına İlişkin "Namus" Anlayışı Tutum Ölçeği (KİNATÖ)

Gürsoy (2008) tarafından geliştirilen ölçek, 18-24 yaş aralığındaki bireylerin Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutumunu ölçmektedir. Ölçek, geleneksel namus anlayışı, eşitlikçi yaklaşım ve evlilik öncesi cinsellik/namus anlayışı olmak üzere üç boyuttan ve toplam 25 maddeden oluşmaktadır. 5'li likert tipi ölçekte, 11 negatif ve 14 pozitif önerme yer almaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 125, en düşük puan 25'tir. Ölçek genel Cronbach Alpha değeri 0,930 iken araştırmada bu değer 0,922 olarak bulunmuştur. Ölçekten alınacak puan ne kadar yüksek ise bireylerin kadına ilişkin namus algısı/ anlayışı o ölçüde olumlu olarak değerlendirilir (Gürsoy & Özkan, 2014).

1.4. Verilerin Analizi

İstatistiksel değerlendirmelerde iki karakterli değişkenlerde Mann Whitney-U testi, ikiden fazla karakterli değişkenlerde Kruskal Wallis testi uygulanmış, gruplar arasındaki farklılıkların belirlenmesinde düzeltilmiş Bonferoni çoklu karşılaştırma testinden yararlanılmıştır. Değişkenler arası ilişkilerin belirlenmesinde Spearman korelasyon analizi

kullanılmıştır. İstatistiksel analizler SPSS Windows 22.0 (Statistical Package of Social Sciences, 2010) paket programı yardımı ile gerçekleştirilmiştir.

2. Bulgular ve Tartışma

Araştırmaya katılan bireylere ait demografik bulgular Tablo 1’de verilmiştir. Buna göre katılımcıların %79’u kadın, % 21’i erkek, çoğunluğu şehirli, orta gelir seviyesinde, yüksek eğitilmiş, yarısına yakını 18-25 yaş aralığındadır. Bunların yanı sıra araştırmada evli, bekâr ve boşanmış bireylerin yer aldığı, daha çok aşk evliliği yaptığını belirten, resmi ve dini nikâhın birlikteliğini tercih eden, büyük oranda çekirdek aile yapısına sahip, Türkiye’nin her bölgesinden katılımcılar yer almaktadır.

Tablo 2’de katılımcıların Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeğinde (KİNATÖ)’de yer alan önermelere verilen cevapları sunulmuştur. KİNATÖ’nun genel Cronbach Alpha değeri ,930 iken bu araştırmada ,922 olarak saptanmıştır. Araştırmada katılımcıların ölçekten aldıkları toplam puan ortalaması 103,197 olarak saptanmıştır. Ölçekten alınan puanın yüksekliği, katılımcıların kadına ilişkin namus anlayışı tutumlarının olumlu olduğuna işaret etmektedir (Gürsoy & Özkan 2014). Bu açıdan değerlendirildiğinde ve ölçekten alınabilecek en yüksek puan 125 olduğu dikkate alındığında, araştırmaya katılan bireylerin kadına ilişkin namus anlayışının olumlu olduğu söylenebilir.

(Tablo 2, bir sonraki sayfadır.)

Tablo 2: Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği (KİNATO) Cevap Dağılımı

Önergeler	Tamamen katılıyorum				Katılıyorum				Kararsızım				Katılmıyorum				Tamamen katılmıyorum							
	K a d ı n		E r k e k		K a d ı n		E r k e k		K a d ı n		E r k e k		K a d ı n		E r k e k		K a d ı n		E r k e k					
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%				
Her genç kızın/kadının karşı cinsten duygusal arkadaşı olması doğaldır.	521	62,6	112	50,7	251	30,2	72	32,6	22	2,6	18	8,1	28	3,4	11	5,2	10	1,2	8	3,6				
Namus konusunda kadınlar çok ağır baskılar altındadır.	548	65,9	99	44,8	228	27,4	88	39,8	30	3,6	13	5,9	19	2,3	14	6,3	7	0,8	7	0,8				
Kadının namusunu babası, erkek kardeşi vb, evlenince kocası korumalıdır.	45	5,4	40	18,1	75	9,0	55	24,9	48	5,8	21	9,5	258	31,0	61	27,6	406	48,8	44	19,9				
Kadına ilişkin geleneksel namus anlayışı kadının ruh sağlığını olumsuz etkiler.	465	55,9	88	39,8	274	32,9	82	37,1	38	4,6	27	12,2	35	4,2	15	6,8	20	2,4	9	4,1				
Kadının bakireliği erkeğin kadına olan güvenini pekiştirir.	83	10,0	75	33,9	151	18,1	50	22,6	114	13,7	42	19,0	152	18,3	27	12,2	332	39,9	27	12,2				
Kadın namusuna ilişkin geleneksel bakış açısı değişmedikçe yasaların değişmesi çözüm olmaz.	480	57,7	110	49,8	210	25,2	88	39,8	59	7,1	11	5,0	43	5,2	6	2,7	40	4,8	6	2,7				
Namuslu bir kadın, evlenmeden önce cinsel birlilik yaşamamalıdır.	174	20,9	91	41,2	151	18,1	35	15,8	132	15,9	34	15,4	132	15,9	27	12,2	243	29,2	34	15,4				
Toplumsal ahlakının korunması adına bazı durumlarda kadınların cezalandırılması gereklidir.	31	3,7	20	9,0	59	7,1	34	15,4	70	8,4	26	11,8	145	17,4	45	20,4	527	63,3	96	43,4				
Bir kadının erkek doktora muayene olması namusu açısından bir sakınca doğurmaz.	665	79,9	135	61,1	132	15,9	61	27,6	8	1,0	9	4,1	13	1,6	9	4,1	14	1,7	7	3,2				
Kadının namusu korunursa aile namusu korunmuş olur.	54	6,5	37	16,7	75	9,0	42	19,0	74	8,9	37	16,7	169	20,3	41	18,6	460	55,3	64	29,0				
Bir kızın bir erkekle flört etmesinde bir sakınca yoktur.	509	61,2	92	41,6	199	23,9	67	30,3	56	6,7	25	11,3	36	4,3	26	11,8	32	3,8	11	5,0				
Bir kız/kadın hava kararmadan evinde olmalıdır.	29	3,5	37	16,7	66	7,9	34	15,4	62	7,5	32	14,5	192	23,1	58	26,2	483	58,1	60	27,1				
Toplumsal baskı olmasa kadına yönelik bu kadar namus cinayeti işlenmez.	498	59,9	94	42,5	227	27,3	73	33,0	48	5,8	30	13,6	38	4,6	14	6,3	21	2,5	10	4,5				
Namuslu bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkmamalıdır.	20	2,4	31	14,0	44	5,3	25	11,3	44	5,3	25	11,3	148	17,8	57	25,8	576	69,2	83	37,6				
Kadına yönelik namus cinayetleri bu ülkenin yüz karasıdır.	672	80,8	158	71,5	104	12,5	43	19,5	20	2,4	10	4,5	16	1,9	9	4,1	20	2,4	1	0,5				
Bir kızın/kadının sevdiği biriyle cinselliği yaşamaması namussuzluk değildir.	303	36,4	59	26,7	193	23,2	50	22,6	123	14,8	34	15,4	112	13,5	29	13,1	101	12,1	49	22,2				
Namuslu bir kadın babasının, eşinin izni olmadan çalışmamalıdır.	34	4,1	31	14,0	68	8,2	37	16,7	67	8,1	30	13,6	119	14,3	47	21,3	544	65,4	76	34,4				
Açık giyinen kadının namusundan şüphe edilmesi doğru değildir.	610	73,3	131	59,3	166	20,0	72	32,6	21	2,5	9	4,1	16	1,9	6	2,7	19	2,3	3	1,4				
Kadın boşansa dahi çocuğu varsa eski kocasının namusu sayılır.	13	1,6	13	5,9	35	4,2	26	11,8	49	5,9	36	16,3	109	13,1	49	22,2	626	75,2	97	43,9				
Bekâret kadın namusunun simgesidir.	73	8,8	52	23,5	112	13,5	42	19,0	87	10,5	33	14,9	122	14,7	40	18,1	438	52,6	54	24,4				
Bir kadının yabancı erkeklerle el sıkışması namusuna zarar vermez.	586	70,4	130	58,8	166	20,0	59	26,7	32	3,8	10	4,5	26	3,1	12	5,4	22	2,6	10	4,5				
Kadın istiyorsa evlenmeden beraberlik yaşayabilmelidir.	298	35,8	51	23,1	190	22,8	54	24,4	130	15,6	29	13,1	96	11,5	28	12,7	118	14,2	59	26,7				
Hiç kimse kadının namus bekçisi değildir.	687	82,6	123	55,7	97	11,7	52	23,5	22	2,6	14	6,3	14	1,7	19	8,6	12	1,4	13	5,9				
Bir kadının erkek arkadaşlarıyla gezip dolaşması namusunu lekelemez.	580	69,7	110	49,8	173	20,8	72	32,6	33	4,0	16	7,2	30	3,6	14	6,3	16	1,9	9	4,1				
Bir kadın kocasının sözünden çıkmamalıdır	31	3,7	37	16,7	73	8,8	48	21,7	78	9,4	40	18,1	182	21,9	47	21,3	468	56,3	49	22,2				
Cronbach Alpha	,922																							
Toplam KİNATÖ Puanı	Mean				103,1966				Median				107,0000				Min.				34,00			
	Max.				125,00				Percentiles				25- 91.0000				50- 107.0000				75- 117.0000			

Tablo 3'te KİNATÖ toplam ve alt boyutlarına ait puan ortalamaları yer almaktadır. Katılımcıların (n=1053) toplam KİNATÖ puan ortalaması 99,21'dir. Geleneksel namus anlayışı alt boyutu puan ortalaması 33,39, eşitlikçi yaklaşımın 48,81 ve kararsız-geleneksel tutum namus anlayışı alt boyutunun puan ortalaması 17,00'dir.

Tablo 3: KİNATÖ ve Alt Boyutlara İlişkin Analiz Tablosu

KİNATÖ	n	$\bar{X}$	Ss	Cronbach Alpha
Geleneksel namus anlayışı		33,39	3,627	,922
Eşitlikçi yaklaşım	1053	48,81	6,055	,785
Kararsız-geleneksel tutum		17,00	5,997	,816
Toplam		99,21	13,863	,869

Veriler incelendiğinde katılımcıların ölçeğin kararsız-geleneksel namus anlayışı alt boyut puan ortalamasının ölçeğin diğer iki alt boyutun puan ortalamasından daha düşük olduğu dikkati çekmektedir. Bunun yanı sıra en yüksek puan ortalaması eşitlikçi yaklaşım alt boyutundadır ve ardından geleneksel namus anlayışı alt boyutu gelmektedir. Ayrıca katılımcı kadınların daha eşitlikçi bir namus anlayışına sahip oldukları da tespit edilmiştir. Önceki çalışmalarda bu araştırma bulgularıyla örtüşen sonuçların var olduğu görülmektedir (Aktaş & Polat Külücü, 2020; Cirhinlioğlu & Şenel, 2017; Çaylan Çağlayan, 2019; Güneri & Şen 2018; Gürsoy ve Özkan 2014; Sakallı Uğurlu 2008; Sakallı Uğurlu vd., 2021; Yazıcı & Topalak, 2014; Yıldırım, 2020). Eşitlikçi yaklaşım, kadınların biyolojik cinsiyetlerinden bağımsız, temel insani bakış açısına sahip olmayı ifade eder. Kadın olmaktan ya da erkek olmaktan kaynaklanabilecek üstünlüğü ya da aşağılanmayı reddeder. Böylelikle, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve cinsiyete dayalı ayrımcılığı azaltmaya yönelik stratejiler benimsemek daha eşitlikçi bir namus anlayışını doğurabilir (Doğan vd., 2023). Elde edilen veriler, bu çalışma özelinde Türkiye'deki namus anlayışına ait bakış açısını genel hatlarıyla gözler önüne sermektedir. Türkiye'deki bireylerin hali hazırda namus anlayışı açısından yüzünü eşitlikçi yaklaşımla modern dünyaya dönmüş, ancak geleneksel köklerinden hala kopamamış bir düşünsel anlayışa sahip oldukları tespit edilmiştir.

Kadına İlişkin Namus Anlayışı sorularına verilen cevapların analizi sonucunda, sadece medeni durum ile çalışma durumu değişkenlerinin fark yaratmadığı saptanmıştır. Yani evli ya da bekâr olmak ile bir işte çalışma veya çalışmama kadına ilişkin namus anlayışında fark oluşturmamıştır. Araştırmada diğer değişkenlerin tamamında fark tespit edilmiştir (Tablo 4).

Tablo 4: Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği ile Katılımcılara Ait Bazı Değişkenlere Göre Analiz Tablosu

Değişkenler	n	Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği Alt Boyutları						KinatoToplam Puanı		
		Geleneksel Namus Anlayışı		Eşitlikçi Yaklaşım		Kararsız-Geleneksel Tutum		Ort./SıraOrt.		
		Ort./Sıra Ort.		Ort./Sıra Ort.		Ort./Sıra Ort.				
Yaş	18-25	509	485,91 b		515,77		471,59 b		484,83 b	
	26-40	303	561,90 a	$\chi^2=18,290$; df= 2; p=,000	532,77	$\chi^2=1,523$; df= 2; p=,467	578,36 a	$\chi^2=32,896$; df= 2; p=,000	564,55 a	$\chi^2=18,977$; df= 2; p=,000
	41 yaş +	241	569,90 a		543,48		579,47 a		568,84 a	
Cinsiyet	Kadın	832	580,60	U=47338,00; df= 1; p=0,000	550,74	U=72182,50; df= 1; p=0,000	563,92	U=61218,50; df= 1; p=0,000	574,49	U=52426,50; df= 1; p=0,000
	Erkek	221	325,20		437,62		388,01		348,22	
Medeni Durum	Evli	397	533,60	U=127597,00; df=1; p=0,582	509,52	U=137157,00; df= 1; p=0,145	536,75	U=126347; df=1; p=0,417	529,36	U=129278,50; df= 1; p=0,845
	Bekâr	656	523,01		537,58 a		521,10 a		525,57	
Evlenme Şekli	Evli değil	656	523,01 a		537,58 a		521,10 a		525,57 a	
	Mantık evliliği	50	504,72 b	$\chi^2=50,439$; df= 3; p=,000	472,47 ab	$\chi^2=18,351$; df= 2; p=,000	506,42 b	$\chi^2=45,942$; df= 2; p=,000	492,82 b	$\chi^2=51,439$; df= 2; p=,000
	Aşk evliliği	289	588,98 a		543,42 a		589,88 a		586,40 a	
Aile Tipi	Görücü usulü	58	282,55 c		372,53 b		298,11 c		276,66 c	
	Çekirdek aile	861	536,66 a	$\chi^2=7,923$; df= 2; p=0,019	533,65	$\chi^2=2,474$; df= 2; p=0,290	532,70 a	$\chi^2=9,929$; df= 2; p=,007	536,13 a	$\chi^2=8,752$; df= 2; p=0,013
	Geniş aile	113	451,45 b		489,04		448,83 b		447,17 b	
Algılanan Gelir Düzeyi	Tek ebeveynli aile	79	540,70 a		508,81		576,65 a		541,72 a	
	Yüksek	141	621,96 a	$\chi^2=19,900$; df= 2; p=,0000	606,73 a	$\chi^2=11,578$; df= 2; p=0,003	641,52 a	$\chi^2=25,295$; df= 2; p=0,000	646,76 a	$\chi^2=27,807$; df= 2; p=0,000
	Orta	802	519,59 b		516,66 b		514,66 b		514,43 b	
Yaşanılan Şehir Tipi	Düşük	110	459,32 b		499,82 b		470,20 b		465,10 b	
	Büyükşehir	862	553,27 a	$\chi^2=39,608$; df=2; p=0,000	543,20 a	$\chi^2=14,137$; df=2; p=0,001	555,21 sa	$\chi^2=44,543$; df= 2; p=0,000	554,20 a	$\chi^2=41,568$; df= 2; p=0,000
	Şehir	152	429,87 b		462,11 b		420,21 b		425,16 b	
Yaşanılan Coğrafi Bölge	Köy	39	324,96 b		421,87 b		319,62 b		322,67 b	
	Marmara	146	598,30 a		573,87 a		644,44 a		626,99 a	
	İç Anadolu	407	531,79 b		519,89 ab		533,53 b		529,30 b	
	Karadeniz	188	483,48 bc	$\chi^2=24,435$; df= 6; p=0,000	507,96 ab	$\chi^2=19,213$; df= 6; p=0,004	443,81 c	$\chi^2=60,475$; df= 6; p=0,000	466,16 c	$\chi^2=46,619$; df= 6; p=0,000
	Akdeniz	134	538,40 ab		571,79 a		556,10 b		557,23 b	
	Ege	58	596,36 ab		578,42 a		623,06 ab		615,00 a	
Eğitim Düzeyi	Güneydoğu Anadolu	71	461,31 cb		483,20 b		426,96 c		442,45 c	
	Doğu Anadolu	49	423,65 c		399,60 b c		393,70 c		379,06 c	
	İlköğretim mezunu	18	548,53 a	$\chi^2=39,261$; df=2; p=0,000	530,39 a	$\chi^2=6,974$; df= 4; p=0,031	547,40 a	F=20,070; df= 4; p=0,000	548,20 a	$\chi^2=41,594$; df=2; p=0,000
Eşin Eğitim Düzeyi	Ortaöğretim mezunu	116	396,12 b		529,16 a		418,27 b		407,89 b	
	Yükseköğretim mezunu	919	271,36 c		340,08 b		179,61 c		212,00 c	
	İlköğretim mezunu	18	219,40 c	$\chi^2=54,681$; df=2; p=0,000	311,22 b	$\chi^2=14,846$; df=2; p=0,000	253,06 c	$\chi^2=47,686$; df=2; p=0,002	207,58 c	$\chi^2=51,620$; df=2; p=0,000
Eşin Eğitim Düzeyi	Ortaöğretim mezunu	73	400,64 b		491,71 a		422,01 b		415,31 b	
	Yükseköğretim mezunu	306	581,32 a		532,35 a		586,13 a		578,94 a	

Kadına ilişkin namus anlayışı yaş gruplarına göre incelendiğinde, geleneksel namus anlayışı, kararsız geleneksel ve toplam tutum boyutlarında farkın var olduğu görülmüştür. Eşitlikçi yaklaşım boyutunda ise fark tespit edilmemiştir. Bu veri 18-25 yaş grubu katılımcılarının, daha yaşlı katılımcılara göre geleneksel namus anlayışından daha uzak bir tutuma sahip olduğu şeklinde yorumlanabilir (Tablo 4). Ayrıca bu yaş grubu katılımcılarının %94,30'u evlenmemiş, bekâr bireylerden oluşmaktadır. Birey yaş aldıkça ve artan yaşam deneyimleriyle birlikte içinde yaşadığı kültürün normlarını ve değer yargılarını içselleştirerek toplumla daha uyumlu hale gelmektedir. Evlilik deneyimi yaşamış kadınlar ve erkekler geleneksel bakış açısını ve davranış tarzını daha çok benimseme eğilimindedirler (Lopez-Zafra, Rodríguez-Espartal & Ramos-Alvaraz, 2020). Toplumda çok fazla değer yüklenen namus algısının bir sonraki kuşağa aktarımından çoğunlukla toplumun daha yaşlı bireyleri yükümlüdür. Oysa genç bireyler özgür ve eşitlikçi bir algıya sahip olmaya daha yatkındırlar. Düşünsel ve eylemsel açıdan geleneksel yapıdan uzaklaşmak ve kendisine dayatılan normların dışında davranmak isteyebilir. Gençlerin kendilerinden önceki kuşağa göre daha eğitilmiş olması, dünyaya ilişkin evrensel bakış açıları geliştirmeleri ve geçen zaman içinde kadın-erkek ilişkilerine dair anlayışlarını da farklılaştırabilir. Önceki araştırmalar incelendiğinde farklı sonuçların var olduğu görülmektedir. Bazı çalışmalarda bizim araştırma sonucumuzla paralel, yaş ile namus anlayışı arasında fark olduğu ve yaşı büyük olan bireylerin genç olanlara göre daha geleneksel namus anlayışına sahip oldukları görülürken (Zeyneloğlu vd., 2013), bazılarında namus anlayışı ile yaş arasında fark saptanmamıştır (Alp, 2021; Vural & Körpe, 2018; Yıldırım, 2020).

Kadına ilişkin namus anlayışı cinsiyete göre, tüm alt boyutlarda ve toplam tutumda fark oluşturmuştur (Tablo 4). Bu veri araştırmada yer alan kadın katılımcıların kadına ilişkin namus anlayışlarının, erkek katılımcılardan daha olumlu olduğu şeklinde değerlendirilebilir. Önceki pek çok araştırma bulgusunun da bu yönde olduğu görülmektedir (El Kharouf & Daoud, 2019; Güneri & Şen, 2018; Gürsoy & Özkan, 2014; Kiani vd. 2009; Kodan-Çetinkaya, 2013; Kömürcü vd., 2016; Sis-Çelik vd., 2013; Uçar vd. 2017; Vefikuluçay vd., 2009). Toplumlar hemen her zaman kadın ve erkek için ayrı bir namus kavramı sunar. Kadınlar, namusa sahip olan ve sahip olduğu namusu her şekilde koruması gereken bireyler iken, erkekler, kadınların sahip oldukları bu namusu layıkıyla koruyamadıklarında, onların namusunu koruyacak olanlardır (Tümer vd., 2017; Uğurlu & Akbaş, 2013). Kadınlar, geleneksel yapı içinde çeşitli gerekçelerle paketlenmiş tüm sınırlılıkları, eşitsizlikleri, engellemeleri ve şiddeti yaşayan, karşılayan öznelardır. Üstesinden gelmek zorunda oldukları birçok sorumlulukla donatılmışlardır ve bu sorumlulukları yerine getirirken de namusuna helal getirmemelidir. Çünkü namusu sadece ona ait değildir. Ayrıca cinsiyet ayrımcılığına ve namus kaynaklı şiddete en fazla kadınlar maruz kalmaktadır. Namusa ait bu bakış açısını eğitim, çalışma hayatında yer alma ve kentleşme gibi değişkenler farklılaştırabilir (Bravo Baumann, 2020; Can & Aksu, 2016; Chirtianson vd., 2020; Müezzini vd., 2023; Yıldırım, 2020). Araştırma grubunun

eğitim düzeyi yüksek, çoğunlukla şehirli ve çalışma hayatında yer alan katılımcılardan oluşması, kadınların namus algılarının daha olumlu ve eşitlikçi yönde gelişmesini yordamış olabilir.

Tablo 4’te kadına ilişkin namus anlayışı ile hem katılımcının hem de eşin eğitim düzeyi arasında fark tespit edilmiştir. Tüm boyutlarda fark vardır ve en yüksek puan ortalaması yüksek lisans/doktora yapan gruba aittir. Farkın hangi gruptan kaynaklandığını görmek için yapılan analizler sonucunda katılımcının eğitim düzeyinde, yüksek lisans/doktora grubunun, eşin eğitim düzeyinde ilkökul mezunlarının farkı oluşturduğu saptanmıştır. Eğitim, toplumsal cinsiyete duyarlı bir zihniyet geliştirmede en önemli unsurlardan birisidir (Bravo Baumann, 2020; Sayılan, 2012). Eğitim kurumları, toplumları cinsiyete ve temsil ettiği yapılara yönelik bir farkındalık, bilgi, beceri ve tutum kazandırarak, kendi kimlik gelişimlerine katkı sunar (Bravo Baumann, 2020). Bu nedenle eğitim, toplumsal cinsiyet eşitliğinin kazandırılmasında ve kadına yönelik namus algısında daha eşitlikçi bir düşünsel yapının oluşturulmasında önemli bir rol üstlenir. Önceki araştırmalar incelendiğinde pek çok bulgunun bu çalışmayla örtüştüğü görülmektedir (Aktaş & Polat Külcü, 2020; Alp, 2021; Chirtianson vd., 2020; Çaylan Çağlayan, 2019; Güneri & Şen 2018; Gürsoy & Özkan, 2014; Yıldırım, 2020; Zeyneloğlu, Kısa & Yılmaz, 2013).

Araştırmada kadına ilişkin namus anlayışının, evlenme şekillerine göre tüm alt boyutlar ile toplam tutum boyutunda fark oluşturduğu saptanmıştır. Tablo 4’te yer alan verilere göre, görücü usulü ile evlenen katılımcıların kadına ilişkin namus anlayışı düzeylerinin, bekâr olan ve aşk evliliği yapan katılımcılara göre daha olumsuz yönde olduğu görülmektedir. Yani, aşk evliliği yapanlar ile bekâr olan katılımcıların kadına ilişkin namus anlayışları daha olumludur. Aydın’ın (2000) yapmış olduğu araştırma sonuçları da benzer bulgular sunmuştur. Mantık evliliği yapan katılımcıların ise bu iki evlilik şekli arasında yer aldığı görülmektedir.

Evlilik, kadın ve erkeğin belli koşullar çerçevesinde birleşmelerine imkân sağlayan sosyal bir mekanizmadır (Aydın, 2000). Evlenme biçimi, içinde bulunulan toplumsal yapı mekanizmaları doğrultusunda şekil alır. Günümüz Türkiye’inde daha çok geleneksel evlilik tipleri yaygın olmakla birlikte, özellikle büyük şehirlerde bireylerin eskisine oranla kendi özgür seçimleriyle evlilikler yapmayı tercih ettikleri görülmektedir. Bu bakış açısına sahip bireyler, kadını ve erkeği, ilişkiyi, namus anlayışını değerlendirme biçimleri geleneksellikten daha uzak ve bu konularda fikirsel birliktelik içinde olabilirler. Aşk evliliği ya da anlaşarak evlenen bireyler, belli bir süre arkadaşlık yaptıktan ve birbirlerini tanıdıktan sonra evlenmektedirler. Belki de bu yüzden bazı araştırma sonuçlarında da görüldüğü gibi aşk evliliği yapan çiftlerin evlilik uyumlarının görücü usulü ile evlenenlerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Çakıcı, 2016; Korkut & Şendil, 2008). Araştırma grubunda daha çok

Kadına Yönelik Namus Anlayışının Bir Türkiye Örneğinde İncelenmesi

(%73) aşk evliliği yapan katılımcıların var olduğu görülmektedir. Katılımcıların eğitilmiş, şehirli ve çalışan bireylerden oluşmasının sonuç üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada aile tipinin, kadına ilişkin namus anlayışında fark yarattığı saptanmıştır. Geniş aile yapısına sahip grup farkı oluşturmaktadır ve geleneksel namus anlayışı, kararsız-geleneksel tutum ile toplam tutum boyutlarında en düşük puan ortalamasına sahiptir (Tablo 4). Başka bir ifade ile geniş aile yapısına sahip katılımcılar, çekirdek ve tek ebeveynli aile yapısına sahip katılımcılara göre daha olumsuz bir namus anlayışına sahiptir. Bunun yanı sıra tek ebeveynli aile yapısına sahip bireylerin daha geleneksel bir namus anlayışına sahip oldukları da dikkati çekmektedir. Tek ebeveynli aile yapıları, tek ebeveyn ile evlenmemiş çocuk(lar)dan oluşan aile tipidir (Öztop vd., 2018). Daha sıklıkla şehirlerde, eğitilmiş ve gelir düzeyi yüksek bireylerden oluşan yapılarıdır. Tek ebeveynli aile yapıları ya eşlerden birinin ölümü ile ya da boşanma sonucu oluşur ve daha çok da anne ile evlenmemiş çocuklarından meydana gelir. Türkiye, bireysel ve kolektif namus standartlarına vurgu yapan bir ülkedir. Bu kültürde insanlar, sosyal konumlarını ve itibarlarını lekeleyebilecek her türlü tehdide karşı namuslarını şiddetle savunurlar. Aile üyelerinden birinin özellikle bir kadının dul ya da boşanmış olması halinde ve çocukları da varsa geleneksel yapı devreye girer ve hemen koruma kalkanı ile olabilecek herhangi bir olumsuzluk önlenmeye çalışılır. Aile ile bağlar kopartılmaz ve ailenin diğer üyeleri maddi ve manevi anlamda ve tabii ki namusunu korumak adına her zaman yanlarında bulunacaklardır. Yaşam pratiklerinde de sıklıkla gözlenen bu durumun çalışma sonucuna yansıdığı düşünülmektedir.

Araştırmada algılanan gelir düzeyi ile kadına ilişkin namus anlayışı arasında fark belirlenmiştir. Bu fark tüm boyutlarda mevcuttur ve en yüksek puan ortalaması yüksek gelir düzeyine sahip katılımcılara aittir. Farkın hangi gruptan kaynaklandığını görmek için yapılan analizler sonucunda yüksek gelir grubunun farkı oluşturduğu belirlenmiştir (Tablo 4). Araştırma sonucunda gelir düzeyi arttıkça kadına ilişkin namus anlayışının daha olumlu olduğu görülmektedir. Kamusal alanın kurucu öğelerinden olan ekonomik güç, kadının toplumda kendini var edebilmesi için kritik önemdedir. Ekonomik güce sahip olmayan kadının, evli ya da bekâr olsun pek çok mağduriyet yaşaması kaçınılmazdır. Kadının ekonomik açıdan güçlü olması, bir gelire sahip olması namus anlayışı dâhil olmak üzere, kadına ve toplumsal cinsiyet algılarının dönüştürülmesinde büyük fark yaratabilecektir. Çünkü kadının ekonomik hayattan dışlanması temelinde, paranın yönetiminde erkeğin öncelenmesinin varlığı görülmektedir. Önceki çalışmalarda, araştırma sonucuyla örtüşen bulguların yer aldığı görülmektedir (Can & Aksu, 2016; Kaya & Turan 2018; Müezzın vd., 2023; Yıldırım, 2020).

Tablo 4'te kadına ilişkin namus anlayışının yaşanılan şehir tipine göre farklılaştığı görülmektedir. Tüm boyutlarda fark vardır ve en yüksek puan ortalaması büyükşehirlerde yaşayan katılımcılara aittir. Şöyle ki büyükşehirlerde yaşayan katılımcıların namus anlayışları

daha olumludur. Sanayileşme ve modernleşme yaşam biçimlerinde değişimlere neden olmuştur. Şehirleşme ile insanlar kendi küçük toplumsal yapılarından çıkarak daha kozmopolit yaşamların var olduğu alanlarda yaşamaya başlamıştır. Şehirlerde farklı toplumsal yapıya ve düşünceye ait insanlarla bir arada olmak, kadınların ve erkeklerin eğitim ve çalışma imkânlarına erişimlerinin kolaylığı, kadına ilişkin namus anlayışı bakış açısında olumlu yönde farklılaşmaya katkı sunmuş olabilir. Şehirlerde bireyler, geleneksel yapıdan nispeten daha uzaktır. Ancak şunu da unutmamak gerekir ki toplum dinamikleri büyük şehirlerde yaşayan insanların kendi gelenek ve göreneklerini, terk etmelerine izin vermemiştir. Köyden kente göçle birlikte geleneksel normlar da taşınmıştır (Tahincioğlu, 2011). Bu bağlamda araştırma sonucunda ortaya çıkan görüntü, var olan durumun bir yansımasıdır. Büyükşehirlerde yaşayan insanların kadına ilişkin namus algısı daha eşitlikçidir ancak geleneksel bakış açıları da halen varlığını sürdürmektedir. Önceki çalışmalar incelendiğinde çalışılan örneklem grubu ve değişken farklılıklarından kaynaklanan nedenlere bağlı olarak çeşitlilik göstermektedir. Örneğin, Güneri ve Şen (2018) ile Öztaş'ın (2018) çalışma bulguları araştırma sonucuyla örtüşürken; Alp'in (2021) araştırma sonucunda yaşanan şehir ile namus algısı arasında fark tespit edilmemiştir.

Araştırmada kadına ilişkin namus anlayışının, yaşanan coğrafi bölgeye göre farklılaştığı saptanmıştır. Geleneksel namus anlayışı ve karasız-geleneksel tutum boyutlarında en yüksek puan ortalaması Marmara bölgesine ait iken eşitlikçi yaklaşım alt boyutunda en yüksek puan ortalaması Akdeniz bölgesindedir. Farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için yapılan analiz sonucunda Doğu Anadolu Bölgesinin farkı oluşturduğu belirlenmiştir (Tablo 4). Kadına yönelik namus algısına ilişkin geleneksel tutumların, bölgenin sosyo- kültürel yapısından kaynaklı olarak bazı bölgelerde daha yoğun olarak görülebilmektedir (Onay & Heptazeler, 2014). Örneğin, Türk toplumunda önemli bir yeri olan namus anlayışı, özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde kadın üzerindeki baskısını sürdürmektedir. Sosyo-kültürel yapının erkek egemen olduğu bölgelerde namus üzerindeki baskı, namus cinayetlerini olumlayacak kadar ileri gitmektedir. Ancak diğer yandan kadına ilişkin namus algısını sadece bu bölgelere sıkıştırmakta doğru bir değerlendirme olmayacaktır. Çünkü bu olgu, sosyal hareketlilik sonucu batı illerine hatta yurt dışına kadar uzanmaktadır (Tezcan, 2005). Bu çalışmanın sonucunun Türkiye'deki durumu yansıttığı düşünülmektedir. Önceki araştırmalar incelendiğinde, bu çalışmadan elde edilen sonuçlarla paralel bulguların yanında (Güneri & Şen, 2018; Öztaş, 2018), farklı sonuçlarında var olduğu görülmektedir (Alp, 2021).

Değerlendirme ve Sonuç

Kadına yönelik namus anlayışını bir Türkiye örneğinde inceleyen araştırma sonucunda, katılımcıların kadına ilişkin namus anlayışlarının eşitlikçi yönde ve olumlu olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte namus anlayışı açısından özü itibariyle geleneksel bakış

Kadına Yönelik Namus Anlayışının Bir Türkiye Örneğinde İncelenmesi

açısının da varlığını sürdürdüğünü söyleyebiliriz. Araştırmada namus anlayışının yaş, cinsiyet, evlenme şekli, aile tipi, algılanan gelir seviyesi, yaşanan şehir ve bölge ile eğitim düzeyine göre farklılaştığı da elde edilen diğer sonuçlardır.

Araştırmada katılımcı kadınların ve erkeklerin namus anlayışlarının tamamen kadınların bekâreti üzerinden değerlendirilmediği, ancak toplumsal cinsiyet rollerinin doğal bir uzantısı olarak kadınlar için bazı ayrıştırıcı rollerin var olduğunun düşünüldüğünü göstermektedir. Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesinden katılımcıların yer aldığı çalışmada, kadınların erkeklere göre daha eşitlikçi bir namus anlayışına sahip olduğu belirlenmiştir. Ayrıca genç, eğitim düzeyi ve algılanan gelir seviyesi yüksek olan, şehirli ve aşk evliliği yaptığını belirten katılımcıların daha eşitlikçi bir namus anlayışına sahip oldukları da saptanmıştır. Araştırmada kadına ilişkin namus anlayışının, yaşanan coğrafi bölgeye göre farklılaştığı da görülmüştür. Araştırma sonuçlarının kısmen klasik bir Türkiye algısını yansıtmadığını söyleyebiliriz. Türkiye ırk, din, dil ve kültür açısından son derece zengin, fiziksel ve kültürel konumu nedeniyle doğu ile batının kesiştiği bir noktadadır. Bu yapı kadın, namus olgusu, toplumsal cinsiyet eşitsizliği gibi konulara oldukça sert ve karmaşık bir anlayışı barındırmaktadır. Elde ettiğimiz sonuçlar üzerinde araştırma grubunun eğitilmiş, çalışma hayatında aktif olarak yer alan, daha şehirli ve genç bireylerden oluşması ve hala bu toplumda bir tabu olarak görülen namus olgusunu araştıran bu çalışmanın yüz yüze değil de çevrimiçi platformlarda yapılmış olmasının etkisinin olduğu düşünülmektedir.

Aslında namus, cinsiyetçi bir kavram değildir, kadın ve erkek için onuru, doğruluğu ve şerefli olmayı kapsayan bir değerdir. Bu bağlamda namus anlayışı ve kadına bakış açısı, cinsiyet temelinden kurtarılıp, eşitlikçi bir zemin üzerinde ele alınmalıdır. Zira kadınların bugün yaşadığı sorunlar geçmişte de çok farklı değildi ve bu şekilde devam ettiği takdirde gelecekte de değişmeyecek gibi görünmektedir. Bu araştırmada konu Türkiye bağlamında ele alınmıştır ancak bu sorun maalesef tüm dünyada vardır ve bizce küresel bir sorundur. Kökleri Âdem'le Havva'ya kadar inen çok boyutlu bu sorunun çözümü de çok katmanlı olarak ele alınmalıdır. Tüm dünyada kadınlar, şiddete, cinayete, eşitsizlik temelli pek çok uygulamaya, tacize ve tecavüze maruz kalmaktadırlar ve temel hak ve özgürlükler için mücadele etmektedirler. Kadınların var olma savaşının maalesef siyasallaştırılarak, hedeflerinden uzaklaştırılmaya çalışıldığı düşünülmektedir. Niyet bellidir, eril dünya kadınlar için başka bir sistem istememektedir, var olan statükonun devamını sağlamak için ise ne gerekiyorsa yapmaktadırlar.

Kadına ilişkin namus anlayışının eşitlikçi yönde evrilebilmesi için eğitimin ve ekonomik gücün, bu kısır döngüyü kırmakta iki önemli anahtar olduğu anlaşılmaktadır. Eğitime erişebilen ve meslek edinen, kendi ekonomik gücü olan kadın, kendisi, ailesi, çocukları ve diğer kadınlar hatta erkekler için karar verme mekanizmalarında önemli pozisyonlarda olabilecektir. Burada dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta kadının birey

olmasıdır. Çünkü toplumsal hayatta anne ve eş olarak var olan kadın, bu rolleri ile değer bulmaktadır. Hatta kadınlık çoğu kez annelik bağlamında tanımlanmaktadır. Oysa birey olamamış kadın, kendi kimliğini gerçekleştirmez, sadece ona sunulanları, söylenenleri doğru bulur ve kabullenir. Üzerinde durulması gereken diğer bir konu da erkeklerin bakış açısının değiştirilmesidir. Görüleceği üzere bu araştırmada erkeklerin namusa ilişkin anlayışları olumlu yöndedir.

Türk toplumunda namus korunması gereken önemli bir değer olarak kabul görür. Bu kavramsal yapının altında toplumun geleceği, aile kurumunun kutsallığı ve yeni nesillerin yetiştirilmesi gibi birçok beklenti bulunur. Bu zorlu görev ise kadının omuzlarına yüklenmiştir ve hiçbir şekilde esneklik gösterilmez. Bu durumun namus cinayetlerinin altındaki ivmeleyici etkisi de göz ardı edilmemelidir. İlave olarak caydırıcı olmayan cezalar da namus cinayetlerinin önünde engel teşkil etmemektedir. Toplumda kadına ilişkin namus anlayışı ve kadın hareketleri ve onu destekleyen tüm siyasal ve toplumsal hareketlerin ortak hedefi, bir zihniyet değişimini gerçekleştirmek olmalıdır. Ancak bu zihniyet değişimi ideolojik düzlemle sınırlı ve maddi zeminle dışsal ilişki içinde bir değişiklik olarak görülmemeli; tersine değişim üretim ilişkilerinin analiziyle, ataerkilliğin sınıfsal dayanağının ortaya konulmasıyla gerçekleşebilecektir.

Kaynakça

- Aktaş, Demet ve Didem Polat Külcü. 2020. "The Relationship Between the Gender Roles of the with Perception of Honor Conception Regarding of Women of Nursing Students." *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Ethics-Law and History* 28(1):1-9. <http://dx.doi.org/10.5336/mdethic.2019-662501>
- Alp, Hulusi. 2021. "Examination of the Students' Perception of "Honor" Towards Women at A Faculty of Sports Sciences (Isparta Example)." *International Journal of Curriculum and Instruction* 13(2): 1343-1354.
- Aydın, Fuat. 2006. "Namus." *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 32:381-382. Ankara: TDV Yayınları.
- Bilgili, Naile ve Gülşen Vural. 2011. "The Heaviest Way of Violence Against Women: Honor Killings." *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences* 14(1): 66-72.
- Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ve Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu 2005. "Türkiye'deki Namus Cinayetlerinin Dinamikleri Eylem Programı için Öneriler Sonuç Raporu." <http://www.nd.org.tr/images/other/281.pdf>, 2005
- Bravo-Baumann, Heidi. 2000. *Livestock and gender: a winning pair - Capitalisation of experiences on the contribution of livestock projects to gender issues*. Working document. Bern: Swiss Development Cooperation. http://www.bridge.ids.ac.uk/sites/bridge.ids.ac.uk/files/docs_genie/sdc/Gender_and_Livestock.doc

Kadına Yönelik Namus Anlayışının Bir Türkiye Örneğinde İncelenmesi

- Christianson, Monica, Asa Teiler ve Carola Eriksson. 2020. "A Woman's Honor Tumbles Down on All of us in the Family, But A Man's Honor is Only His: Young Women's Experiences of Patriarchal Chastity Norms." *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-Being* 16(1862480). <https://doi.org/10.1080/17482631.2020.1862480>
- Cirhinlioğlu, Fatma Gül ve Ahmet Fatih Şenel. 2017. "The Relationships Among Honor Perception Attributed to Women, Values and Sex Roles." *The Journal of Academic Social Science Studies* 7(60): 311-324. <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7213>
- Çağlayan Çaylan, Merve. 2019. "Erkek Üniversite Öğrencilerinde Kadın ve Namus Algısı." Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik ABD, Samsun.
- Çakıcı, Betül. 2016. "Görücü Usulü Evlenen Çiftler ile Flört Ederek Evlenen Çiftler Arasındaki Evlilik Sonrası Evlilik Dinamiklerinin Karşılaştırılması." Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji ABD, İstanbul.
- Çetinkaya Kodan, Semanur. 2013. "Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi." *Nesne Psikoloji Dergisi* 1(2): 21-43. <https://doi.org/10.7816/nesne-01-02-02>
- Doğan, M. B., Solmaz, Y. Ç., Burcu, Ö., Erdoğan, F., & Özdoğan, H. (2023). İstanbul ilindeki üniversite öğrencilerinin kadına ilişkin "namus" anlayışı ile ilgili tutumlarının ve ilişkili faktörlerin araştırılması. *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi*, 6(2): 545-569.
- El Kharouf, Amal ve Nour Daoud. 2019. "Gender Role Attitudes Among Higher Education Students in Jordan." *Mediterranean Journal of Social Sciences* 10(4): 63-75. Doi:10.2478/mjss-2019-0053
- Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Dairesi Başkanlığı 2006. Töre ve Namus Cinayetleri Raporu. Ankara.
- Güneri Er, Sezer ve Selma Şen. 2018. "Üniversite Öğrencilerinin Kadına Yönelik Namus Algısı Araştırması." *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi* 27(4): 258-266.
- Güneri Er, Sezer. 2018. "Üniversite Öğrencilerinin Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutumları." *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi* 27(4): 258-266. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sted/issue/39019/457092>
- Gürsoy, Elif ve Hediye Arslan Özkan. 2014. "Turkish Youth's Perception of Sexuality / "Honor" in Relation to Women." *Journal of Psychiatric Nursing* 5(3), 149-159. Doi: 10.5505/phd.2014.18480
- Gürsoy, Elif. 2008. "Kadına Yönelik Şiddete Yaklaşımında Ebe ve Hemşirelerin Yeri ve Önemi." *1. Kadın Sağlığı Kongresi Kitabı*. Ankara: Başak Matbaacılık Ltd. Şti.
- Işık, Ruşen ve Nuray Sakallı Uğurlu. 2009. "Namusa ve Namus Adına Kadına Uygulanan Şiddete İlişkin Tutumlar Ölçeklerinin Öğrenci Örneklemiyle Geliştirilmesi." *Türk Psikoloji Yazıları* 12(24): 16-24.
- İnci, Ülkü Hayriye. 2013. "Basında Yer Alan Namus Cinayetlerinin Sosyolojik Analizi." *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi* 2(3): 282-296. <https://doi.org/10.7596/taksad.v2i3.273>
- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, 2024 Şubat Raporu. <https://kadincinayetlerini-durduracagiz.net/veriler/3098/kadin-cinayetlerini-durduracagiz-platformu-subat-2024-raporu>
- Kardam, Filiz. 2006. "Namus Cinayetlerine Meşruiyet Zemini Hazırlayan Algılama ve Yaklaşımlar." Ankara Barosu Hukuk Kurultayı, cilt 3, 3-7 Ocak 2006, Ankara.
- Kaya, Nurten ve Nuray Turan. 2018. "Attitudes Toward Honor and Violence Against Women For Honor in the Context of the Concept of Privacy: A Study of Students in the Faculty of Health

- Sciences." *Connectist: Istanbul University Journal of Communication Sciences* (54): 65-84. <https://doi.org/10.26650/CONNECTIST433995>
- Kiani, Ghamar, Hadı Bahrami ve Farhat Tareman. 2009. "Study of the Attitudes Toward Gender Role on Submit Gender Egalitarianism Among University Students and Employees in Zanjan." *Journal of Advances in Medical and Biomedical Research* 17(66): 71-78.
- Kocadaş, Bekir. 2016. "Honor and violence Evaluations of Young People from Sociological Point of View." *Sociological Thought* 1(2): 27-39. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sosdus/issue/30382/409990>
- Kömürcü, Nuran, Hatice Yıldız, Eylem Toker, Özen Esra Karaman, Refika Genç Koyucu, Ayşegül Durmaz ve Nihal Aydın. 2016. "Hemşirelik ve Ebelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerini ve Kadına İlişkin Namus Anlayışları ile İlgili Tutumları." *Uluslararası Hakemli Kadın Hastalıkları ve Anne Çocuk Sağlığı Dergisi* 5(3):1-22.
- Kulwicki Devartanian Anahid. 2002. "The Practice of Honor Crimes: A Glimpse of Domestic Violence in the Arab World." *Issues in Mental Health Nursing* 23(1): 77-87. Doi: 10.1080/01612840252825491
- Müezzın Emre, Ece, Gurbet Üzül ve Cansu Yiğit. 2023. "Toplumda Kadına Yönelik Namus Algısının İncelenmesi." *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi* 15 (1): 65-78. <https://doi.org/10.55978/sobiadsbd.1230224>
- Ramos-Alvaraz, Manuel Miguel, Noelia Rodriguez-Espartal ve Ester Lopez-Zafra. 2020. "Women's and Men's Role in Culture of Honor Endorsement Within Families." *European Journal of Women Studies* 27(1): 72-88. Doi:10.1177/1350506818824369
- Onay, Meltem ve Orkide Heptazeler. 2014. "Kadın ve Erkek Yöneticilerin Liderlik Davranışları Arasındaki Farklılıklar." *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi* 6(2): 73-85. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/oybd/issue/16344/171161>
- Osterman, Lindsay L. ve Ryan Brown, P. 2011. "Culture of Honor and Violence Against the Self." *Personality and Social Psychology Bulletin* 37(12): 1611-1623. Doi: 10.1177/0146167211418529
- Öztaş, Nesibe. 2018. "Kültür Farklılıkları Bağlamında Namus ve Bekâret Algısı, "Uluslararası ve Türkiyeli Öğrenciler Karşılaştırması." Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. T.C Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Öztop, Hülya, Müdriye Bıçakçı, Nusret Soylu, Semin Güler Oğurtan, Ural Nadir, Emine Taşoluk, ... vd. 2019. "Tek Ebeveynli Aileler." Aile Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Ankara. ISBN: 978-605-68705-7-6.
- Ruggi, Suzanne. 2000. "Commodifying Honor in Female Sexuality: Honor Killings in Palestine." *Women and Sexuality in Muslim Societies*, (Edited by Pınar İlkcaracan) p.393398. İstanbul: Özgün Publications.
- Sakallı, Nuray, Beril Türkoğlu, Abdülkadir Kuzlak ve Anmol Gupta. 2021. "Stereotypes of Single and Married Women and Men in Turkish Culture." *Current Psychology* 40(8): 213-225. <https://doi.org/10.1007/s12144-018-9920-9>
- Sakallı-Uğurlu, Nuray. 2008. "Erkeklerle İlişkin Çelişik Duygular Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlanması." *Türk Psikoloji Yazıları Dergisi* 11(21): 1-11. <http://www.turkpsikolojiyazilari.com/PDF/TPY/21/01-11.pdf>
- Sayılan, Fevziye. 2012. "Toplumsal Cinsiyet ve Eğitim." 1. Baskı. Ankara: Dipnot Yayınları.

Kadına Yönelik Namus Anlayışının Bir Türkiye Örneğinde İncelenmesi

- Sever, Aysan ve Gökçeçiçek Yurdakul. 2001. "Culture of Honor, Culture of Change: A Feminist Analysis of Honor Killings in Rural Turkey." *Violence Against Women* 7(9): 964-998. Doi:10.1177/10778010122182866
- Sis Çelik, Aslı, Türkan Pasinlioğlu, GoncaTan, ve Hande Koyuncu. 2013. "Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet Eşitliği Tutumlarının Belirlenmesi." *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi* 21(3):181-86.
- Unsal Atan, Şenay. 2016. "Custom and Honor Killings." *Türkiye Klinikleri Journal of Obstetric Womens Health Dis Nurs-Special Topics* 2(2): 67-73
- Ünüböl, Melis, Gözde Özbek, Sinem Özgön, Duygu Gülce ve Belde Demir. 2007. "Namus Adına Cinayet: Türkiye'de Namus Cinayetlerinin İncelenmesi." *Türk Psikoloji Bülteni* 13(41): 69-83.
- Vandello, Joseph A. ve Dov Cohen. 2003. "Male Honor and Female Fidelity: Implicit Cultural Scripts that Perpetuate Domestic Violence." *Journal of Personality and Social Psychology* 84 (5): 997-1010. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.84.5.997>.
- Vefikuluçay Yılmaz, Duygu, Simge Zeyneloğlu, Semra Kocaöz, Sezer Kısa, Lale Taşkın ve Kafiye Eroğlu. 2009. "Üniversite öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Görüşleri." *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* 6(1): 775-792.
- Vural, Pınar Irmak ve Gülşah Körpe. 2018. "Üniversite Öğrencilerinin Kadınlık-Erkeklik ve Kadına İlişkin Namus Ölçeği Tutumu." *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi* 2(3): 155-166. <https://doi.org/10.31461/ybpd.435462>
- Yazıcı, Tarkan ve Şefika İzgi Topalak. 2014. "Mesleki Türk Müziği ve Batı Müziği Eğitimi Almakta Olan Üniversite Öğrencilerinin Namusa İlişkin Tutumları." *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi* 3(2): 275-85.
- Yıldırım, Ayşenur. 2020. "Toplumun bireyler üzerindeki temel belirleyicisi "namus algısı ve yaptırımları": Kayseri Örneği." Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. T.C Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Yücel, Can ve Nazlı Buket Aksu. 2016. "Woman During the Divorce Process and After." *Electronic Journal of Social Sciences* 15(58):888-902. Doi:10.17755/esosder.25593
- Tahincioğlu, A. Nevin Yıldız. 2011. "Namusun Halleri." İstanbul: Postiga.
- Tahincioğlu, A. Nevin Yıldız. 2010."The Analysis of Honor and Honor Killing in the Context of Sexual Inequalities." *Culture and Communication* 13(2): 131-158.
- Tezcan, Mahmut. 2005."Türkiye'de Töre(Namus) Cinayetleri." Ankara: Naturel Yayıncılık
- TDK Sözlüğü, <https://sozluk.gov.tr/> . Erişim Tarihi: 05.01.2024
- Tümer, Adile, Subaşı Baybuğa Media ve Fatma Birgili. 2017. "Üniversite Öğrencilerinin Kadına İlişkin Namus Anlayışı." *Uluslararası Hakemli Kadın Hastalıkları ve Anne Çocuk Sağlığı Dergisi* (11): 1-19.
- Uçar, Tuba, Yeşim Aksoy Derya, Tuba Karaaslan ve Özgül Akbaş Tunç. 2017. "Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Şiddet Davranışları." *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi* 26(3): 96-103.
- Uğurlu Sakallı Nuray ve Gülçin Akbaş Uslu. 2013. "Namus Kültüründe "Namus" ve "Namus Adına Kadına Şiddet": Sosyal Psikolojik Açıklamalar." *Türk Psikoloji Yazıları* 16(32): 76- 91.
- Zeyneloğlu, Simge, Sezer Kısa ve Duygu Yılmaz. 2013. "Turkish Nursing Students' Knowledge and Perceptions Regarding Virginity." *Nurse Education Today* 33(2): 110-115. Doi: 10.1016/j.nedt.2012.01.016

